

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen minden nap reggel.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— K. Negyedévre 3.— K.
Vidéken: " 9.— " " 4.50 "

Főszerkesztő:

Dr. VARGA LAJOS.

Felelős szerkesztő:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Egyes szám ára 4 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Arany János-u. 2. sz. Telefon 412.

Politikai heti szemle.

— szeptember 12.

A király megérkezett Budapestre. Hosszu betegeskedés után ismét friss erőben, teljes egészségben köszöntött be hozzánk. A főváros népe lelkes óvációkkal fogadta és a merre utja vitt a várba, mindenütt igaz, spontán éljenzés kísérte. Rég nem járt már nálunk ős uralkodónk, több mint egy éve időzött távol tőlünk, mert orvosai a legnagyobb nyugalomra intették és megtámadott egészsége nem engedte meg, hogy utra keljen. Annál őszintébb, bensőbb az örömünk most, hogy daliás alakja köztünk megjelent és jóságos, mosolygó arcán mi nyomát sem vehetjük észre a kiállott betegségnek.

Az egész ország örömjongva, igazán szívből fakadó lelkesedéssel látja ismét a koronás főt a budai várban. Rég volt, hogy a magyar király ilyen közel állott hűséges népéhez, ilyen benső szeretet, ragaszkodás és megértés kapcsolta őket össze. Még alig néhány éve, hogy nemzet és király között szinte kiegyenlíthetetlen hegyeződtek ki az ellentétek és a megbontott egyetértés — úgy látszott — a leggyászosabb katasztrófa felé sodorja a magyar államot.

Azóta óriási változások történtek. Király és nemzet megértette egymást és találkozott egymással. Az ellentétek egy csapásra elsimultak, a csaknem kiengesztelhetetlen feszültség békés harmóniának adott helyet és amikor a király elfordulva eddigi tanácsadóitól, a nemzet igaz vezéreit szólította fel a kormányalakításra, akkor rálépett arra az utra, amely a nemzet szívébe vezetett.

Most már csak rossz álmoknak tetszik az egész mult. A szabadelvű párt gerinctelen, mindennel megalkuvó kormányzása, a darabontok törvénytíprásai — ki emlékszik már azokra?

Megtörtént a csoda, amelyet soha legvérmesebb reménykedéseiben sem mert senki sem hinni: hogy a függetlenségi és 48-as párt többséget nyert a parlamentben, hogy függetlenségi emberek kerültek, mint felelős miniszterek a király oldala mellé, hogy a kormányzó párt igazán a magyar nép érdekeit képviseli és hogy ugyszólván az egész törvényhozás, mint egy ember, áll szilárdan a kormány háta megett.

Az egész ország valósággal megújodott. Pezsgő, lázas tevékenység indult meg az egész vonalon. Emberfeletti munka volt: eltakarítani a romokat, kiirtani a régi rezsím minden bűnös hagyományát és helyreépíteni mindazt, amit 30 év alatt elmulasztottak megtenni törvényhozás és kormány.

Amit a nemzeti kormány rövid uralmon léte óta alkotott, a legelfogulatlanabb szemlélet is őszinte bámulatra kell, hogy ragadja. A törvényalkotások egész sora került tető alá. A legfontosabb törvényhozási intézkedések sorra valósultak meg. Minden minisztériumban lázas erővel folyt a munka és évek óta sürgős megoldásra váró kérdések most egyszerre megoldást nyertek a parlamentben.

Ki győzné mindazt a törvényhozási alkotást elősorolni és érdemében méltányolni, amit a nemzeti kormánynak köszönhet az ország? De ami a legnagyobb érdeme ennek a kormánynak: hogy nemzet és király között a megbontott egyetértést ismét helyreállította, a békés harmoniát, a kölcsönös megértést ismét megteremtette, az ellentéteket teljesen elsimította.

Amíg király és nemzet között a megértés és harmonia nem volt teljes, mintha az ország minden életerejét megbénította volna ez az egyenetlenség. Most, hogy közöttük immár nem áll senki, és a koronás királyt a magyar nép ismét a szívébe zárta, az ország virágzása, építő munkája újra biztosítva van.

Hajduság Szabolcsmegye ellen.

A kiszakítandó községek akciója.
Mit szólnak ehhez a jó szabolcsiak?

A nagy hajduság szívéig nyíllott az a harckialtás, amellyel a szomszéd Szabolcsvármegye száll harcba ellenünk. A harckialtásra meg is van mindjárt a felelet. Maguk az elszakadandó községek adják meg azt.

Nem akarjuk, hogy hajdu véreinktől bennünket erőszakosan elraboljanak; nem akarjuk, hogy egy reánk nézve teljesen idegen megye fenhatósága alá kerüljünk. Teljes erőnkéből, minden csepp vérünkkel védekezünk ezen galád, testvérektől való elrablás ellen.

Véreinkkel, hajdu testvéreinkkel akarunk együtt maradni mind halálig. Nem kell nekünk Szabolcs vármegye mézes-mázos csalogatása. Nem adunk rá semmit. Jobb itthon hajdu véreink között a száraz fekete kenyér, mint a reánk nézve idegenek között a tejes fehér kalács.

Szívünk, lelkünk, véreink minden erőnkéből protestálunk e törekvés ellen, amely azt célozza, hogy hagyjuk itt hajdu testvéreinket, — akikkel együtt voltunk jóban, rosszban, annyi századokon keresztül, együtt a jóban és rosszban, örömben és bánatban.

Azt mondják, hogy mi is elki-vánkozunk hozzájuk. Nem tudjuk, hogy honnan veszik ezt! Mi kíváncznánk el véreinktől, testvéreinktől?! Mig él bennünk az élet utolsó szikrája, amíg hajduk vagyunk, hitek leszünk egymáshoz!

Igy beszél a hajdu nép. Meghallják-e vajjon e szót, a tiltakozó kiáltást a szabolcsiak, akik véreinket akarják tőlünk elidegeníteni?

A hajdu testvérek határozottak. Consummátum est! Elvégeztetett — velünk, mellettünk akarnak élni és meghalni, — ezt hallja meg a nemes Szabolcsvármegye!

*

Űrabéczy fest, mos, tisztít!
Debreczen, Széchenyi-u. 42.

(Elkeseredett tiltakozás.) Egymásután tiltakoznak a hajdúvárosok a szabolicsiak illetéktelen eljárása ellen. Most már benn van a mozgalomban az egész hajduság. Legelőször Dorog emelte fel tiltakozó szavát a megerablás ellen, legutóbb Hajdúhadház közgyűlése sietett résztvenni a szabolicsiak elkeseredett védelemben. Hajdúhadház a legérellyesebben tiltakozott tegnapi közgyűlésén a hajduság földarabolása ellen.

Az ős hajdúváros kitett alaposan magáért. Kormére koppantott a tolokodó szomszédnak. Csatlakoznak is egy hangulag ez erélyes tiltakozáshoz az összes szívükhöz nőtt hajdúvárosok, szívvel-lélekkel, a nemes üggyhöz méltó buzgósággal.

Egyszóval mindnyájan kitesznek magukért. Megfogják mutatni, hogy nem oly könnyű, — mint ahogy azt a jó szabolicsiak hitték, — a Bocskay vármegyéjének örökét elharácsolni!

(Hajdúhadház tiltakozása.) Tegnap délelőtt tartotta Hajdúhadház viharos közgyűlését. Puskaporral volt telve a levegő. A derék hajduk nem találtak szavakat felháborodásuknak a tolmácsolásra. Jogos is volt ez a felháborodás, mikor szeretett hajdútestvéreink léteérdeke forog a kecskán?

A viharos közgyűlés egyedüli tárgya, Szabolcs vármegye fődrablási akciója volt. A közgyűlésen Csapó László földbirtokos elnökölt.

Egyhangulag kimondották, hogy a legérellyesebben tiltakoznak azon galád akció ellen, amely a hajdúvárosok drablását célozza. Ez ellen a végsőkig fognak közdeni. A tiltakozás jegyzőkönyvét felküldik a megyéhez, a többi hajdúvárosokat pedig csatlakozásra szólítják.

De a többi hajdúvárosokat nem is szükséges erre felszólítani — úgy is szívvel-lélekkel hajdú testvéreink mellett vannak, amint voltak a múltban és lesznek a jövőben!

(A szabolicsiak álláspontja.) A jó szabolicsmegyeiek „történelmi jogaikra” támaszkodnak, amikor elakarják tőlünk venni legszebb hajdúvárosainkat. „Minden jog ellenére,

törvénytelenül rabolták el Szabolcs vármegye testéből a „Hajduság” nagy részét, megsértették vele a vármegye évtizedes jogait” — ilyen és még hasonló frázisokkal érvelnek.

A régi tradíciókra való hivatkozás, a történelmi alapokon való harcolás, mindenestre szép és kegyeletes dolog — ha van alapja. Sajnos, hogy a jó szabolicsiak ezt az alapot a lehető legnagyobb mértékben nélkülözik. Kifelejtették ugyanis a számitásukból, hogy van még történelmi fejlődés is. Erre külön fogja majd a kormány böcs visszautasítása őket megtanítani.

A „hajduság” összetartozó, önálló elkülönített egészet képezett mindég. Sokkal erősebb volt a hajduk összetartozandósága és önállósága, mintsem hogy azt a megyék korlátozni lettek volna képesek.

Szigoruan a történelmi fejlődés elvei szerint járt el tehát az ország, amikor a területileg szétdarabolt „hajduságot” — Hajdúmegyében egyesítette. Nem Szabolcs vármegye áll tehát történelmi alapon, hanem mi. Ennek ellenszegülni pedig nem lehet. A történelem haladó szekereinek a kerekei lefogják tiporni a jó szabolicsiak kised akadályait.

És mindemellett, ha a régi „tradíció” is más efféle frázisok alapján tovább védik álláspontjukat, akkor nem történelmi, hanem maradi, osdi és elfogult állásponton vannak, amit csak az ment, „hogy minden szentnek maga felé hajlik a keze”.

Egy másik érv, amit már kevesebbet használnak az elrablási szándék indokául — Szabolcs vármegyében Nyiregyháza közigazgatási érdeke. Hát ezt megcáfolni bajos volna, ebben már csakugyan igazuk van a jó szabolicsiaknak! Mégis keveset használják indokul. Igaz, hogy ennek az irrnak arepíró az egyáltalán való használata. Ez valóban szegylene a szabolicsi szomszédoknak.

Hát ami közigazgatásunkra nem gondolnak? Mit csinálna a területileg ugyis a legkisebb megyék között tartozó Hajdúmegye, a hajdúvárosok színe-java nélkül?

A rut önzés, a lóláb sehohsem világosabb mint itt. A mi bőrünkre pályáznak. No de hála a gondviselésnek, ez a pályázat eredménytelen lesz.

Élni mindenkinek a természetadta legszentebb joga, de nem vérei élete árán. Ezt jegyezze meg magának jól a szabolicsi sógorság.

Ne követeljünk tehát lehetetlen dolgot annak az ürügye alatt, hogy a hajdúvárosok maguk követelik azt.

Az egész hajduság vérig sértve áll talpra még ennek a gondolatára is. „Egyek voltunk a múltban és egyek akarunk lenni a jövőben is hajdútestvéreinkkel” — ezt kiáltja a nagy hajduság az egész ország színe előtt a követelő szomszéd felé. (ith.)

A politikai helyzet.

— A delegáció elhalasztása. — Aerenthal a királynál. —

A tegnapi közös miniszteri tanácsnak egyik nevezetes eseménye, hogy a delegációk egybehívását elhalasztották. Hivatalos jelentés szerint az osztrák tartománygyűlések okozták a halasztást. Azonban mindeddig a tartománygyűlések, sőt a két állam parlamentjen is alkalmazkodtak a delegációkhoz. A halasztásnak más okát kell keresni.

Beavatott kéztől értesülésünk szerint a bosnyák kérdés az ok a delegációk programjában beállott változásnak. Ez a probléma rendkívüli mértékben fogja foglalkoztatni a delegációt, szoros kapcsolatban a baikan ügyekkel. Hogy a kulisszák mögött ezzel az üggyel kapcsolatban milyen lázas munka folyik, az szinte elképzelhetetlen.

Bosznia alkotmányáról van szó, esetleges könnyen bekövetkező forrongás megelőzéséről és a közös kormány most azon igyekszik, hogy mire a delegációk összeülnek, a kérdés megkerülésével elfogadható megoldást terjeszthessen elő.

A király tegnap este báró Aehrenthal közös külügyminisztert magánkihallgatáson fogadta, amely körülbelül egy negyed óráig tartott. A külügyminiszter a mai nap folyamán alkalmasint újból kihallgatáson jelenik meg a királynál. Báró Aehrenthal az eddigi intézkedések szerint ma delután öt órakor elhagyja a fővárost és innen egyenesen Bécsbe utazik.

A kassai dómban.

A „Debreczen” számára írta: Király Péter.

Itt nyugszik Rákóczi...
Nagy kőkoporsóját
Kassai dóm évszázados
Szent falai óvják.
Megható nyugalom,
Szívtepő kiváltság...
Nagy siri csöndbe rémul itt
Ének és imádság.

Fönn... a hamvak felett
Leterített oltár,
Az oltáron szent jelvények:
Feszület és zsoltár.
A feszület mellett
Templomgyertyák égnek,
Jelkepei halhatatlan
Hitnek és reménynek.

Annak a hitnek, hogy
Nem lesz mindig szolga,
A szenvedő magyar nemzet
Rákóczi utóda;
Annak a reménynek
Hogy út még az óra,
S szabad földön szabad nap süt
A kassai dómra.

Hulló esőcseppek.

A „Debreczen” számára írta: Fodor Etelka.

Milyen különös gondolatai vannak az embernek ilyenkor őszel, ha egyedül ül egy szobában. Magamban ülök és gondolkodom. Furcsa! Hogy van az, hogy néha nyáron is fázhat az ember, mirtha tél volna,

hogy fiatal testben is lehet már öreg valaki. Hát a természet néha a saját törvényei ellen dolgozik? Aztán tovább megyek. Barátság, c, az sem létezik... semmi, semmi...

Elmondok különben egy esetet, szemtanuja voltam, talán az keserített el, no meg az, hogy egyedül ülök egy szobában, mikor odakünn csendesesen hullanak a tiszta, átlátszó vízecseppek egymásra s mikor leérnek, lesz belőlük sár... piszkos... Miért kellett le-hullaniok? Vagy miért lesz belőlük sár!?

Igen sokan voltak a tanácsos ur előszobájában. Szinte latszott rajtok, hogy legnagyobb része kérni jön. Kérni munkát, állást, hogy jusson egy kis csibebus a teteg kis öcsnek, könnyebben meg lehessen fizetni a legközelebbi házbert. Ezek szinte félve húzódtak meg egy sarokban, szinte nedvesre szorongatva kezükben azt a kis papír microdát, ami által elnyerhetnék. Némelyek már bátrabbak, sétálnak is, nevetgélnek is, szinte kiválnak a többiek közül. Hangosan beszélnek, kell, hogy mindenki meghallja, hogy ők a nyáron hol voltak, hogy mulattak, most aztán itt a rideg próza, eljöttek megköszönni az állást, amit már megkaptak. Pedig igazán nem is igen tudják, hogy kinek köszönhetik... stb. Ezek után diadalmasan néznek körül, hogy vajjon meghallotta-e az a kis sovány teremtes ott a sarokban...

Az pedig ül egy széken, kezében az oklevele s türelmesen várja, hogy rákerül a

sor. Nem bánja, hogy a többi mint néz rajta végig, nem türelmetlen, hiszen körülbelül ugyis tudja, hogy mi vár rá odabenn. Biztatás: majd ha rákerül a sor... Megszokta már, öt éve, hogy minden őszel itt ül ebben a sarokban s látja maga előtt elvonulni ezt a tarka tömeget, mely mindig változik, régiek is jönnek, s is megváltozott, arca fakó, termete görnyedt, csak a rajongó hite még mindig a régi, hogy majd csak eléri, csak rákerül a sor. S aztán...

Beévedt egy őszi napsugár az ablakon. Végig szaladt a falakon, megaranyoz egy pár percig mindent, azután kisiklott megint. Olyan volt, mint mikor a könyörületesség anyala betekint a külvárosi házikók beteg gyermekeihez, hogy megsimogassa lázas homlokukat. Nem látja seuki, de a gyermek mégis úgy érzi, mintha már nem fájna anynyira. Talán ezt a táncoló napsugarat is csak az a sovány lányka látta.

Azután rákerült a sor megint, úgy, mint eddig, csak a biztatást kapta. Keskeny ajkai erősen össze voltak szorítva, mikor a lépcsőkön lefelé haladt, szemei szárazak voltak, csak a lelke sirt.

A kapunál ép akkor szállt ki egy koscsiból egy kedves arcú karsu asszony. — Elnézi, amint közelednek egymáshoz, mindig ismerősebb lesz neki az arc, mikor egész közel érnek egymáshoz:

— Elius, aranyos Ella, te vagy?

A karsu asszony meglepetve nézi a

EGYHAZ, ISKOLA.

Cipruság Kiss Albert sirjára.

Kiss Albertet nem ösmertem személyesen. Élete utolsó napjaiban a Dicsőfi József pü-pökké választásáért vívott küzdelemben azonban fegyvertársak voltunk. Ő volt a vezér, én csak közkatoná. Hogy im a vezér elesett, a zászlót leveszem nyeléről és raborítom. Nekem jogom van hozzá. Nyugodjék csendesen alatta.

Nem mondhatnám, hogy megfordított esetben ugyanaz lett volna a küzdelem taktikája. Az egyéniség más, a segédeszközök mások. Az eredmény is más. Vagy jobb, vagy rosszabb. A meggyőződés azonban ugyanaz. Melyiküké erősebb? nem tudom. Egyikünk sem proselyta. (Csak úgy nem, mint Tisza István) Azt az egyházkormányzást akarjuk, amit Kálvia „administration de la parole de Dieu“-nek (az Isten igéjével való kormányzásnak) nevez s mert az Isten igéjével, a mi egyetlen zsinórmértékünkkel, tehát nem emberi, hanem isteni mértékkel mérve Dicsőfi kiválik kortársai felett: küzdelemünk természetesen. Akarjuk a rendet a szabadsággal párosítva. Jónak találjuk egyházalkotmányunkat jogaink kivi ására és boldogságunk fejlesztésére. Sietyes-vel nem törjük fejűket örökösen más-más alkotmánygépezeten, amelynek hibája, hogy járni nem akar.

Kiss Albert megelégedett azzal a kegyelemmel, amit Isten itt alant juttatott neki. Az eszményeinek, eszméinek és tehetsége méreteinek megfelelő tért mindig megtalálta Debrecenben.

Mindig oda állt és mindig ott dolgozott a hova és a hol nagy képessége parancsolta. És ez szintén egyik titka sikerének. Tudta, hogy kell szellemi érték nélkül vezérségre törni bűn. E szempontból nem találok pályáját olyan tragikusnak, mint a Debreceni Protestáns Lap vezetői-írója. Firenzeinek a 13-16-ik században nem igen volt több lakosa, mint ma Debrecennek s mégsem tartották kicsinynek e városban nyert szerepüket oly langeszű emberek, mint Dante, Macchiavelli. Az utóbbi zsoldosok helyett nemzeti hadsereget akart és toborzott, ép

kis kopott, sovány alakot, fogalma sem lehet róla, ki az.

— Kedvesem talán téved, én Sárossy tanácsosné vagyok.

A másik csaknem felsikolt örömben.

— Ede... Ella kérem... emlékezzék csak vissza, az intézetben kebelbarátok voltunk. Tóth Irén vagyok, mindenki tudta ró-lunk, hogy nincs a világon két jobb barát, megfogadtuk, hogy mindig így lesz, most, csak most tedd... tegye meg, amit kérek...

A tanácsosné nem igen hallotta a másik beszédét, csak nézte őt, hogy mint örül, hogy látja, milyen boldog, hogy ragyog a szeme. Istenem mivé lett ez a lány.

— Nézze kedvesem, mit tehetek az érdekében, hiszen emlékszem, ugy-e egymás mellett ültünk, mindig maga számította ki az én példáimat. Igen, emlékszem halványan. Mit tehetek az érdekében?

A kis tanítónő megrázkódik. — Ez az idegen hang, ezek a hideg szavak. — Hát ilyen az a viszontlátás, amit oly sokszor elképzelt magának. Mindegy, nem szabad elszalasztani ezt az alkalmat, ami sohasem kínálkozik többé.

— Nagyságos Asszonyom... örökre há-lás leszek... vigye fel az oklevelemet a tanácsos urnak.

ugy mint a mi költő Zrinyink. Kiss Albert is ezt akart minden téren, az iskolától kezdve.

Hanem... a tragikum árnya borong mégis életén. Ebben az egyben aztán a Dante sorsa majdnem, a Macchiavellié pedig be is teljesült rajta. A langeszű szerzőnek „Storie fiorentine“ című klasszikus szépségű művében az előző azt mondja, hogy „a kinzástól megzsibbadt tagokkal vonult vissza San Casciano közelében fekvő villájába és elfeledte ellenségei hűtlenségét.“ Mert ellenségei kintpadra vonatták őt. Ez a részlet megvolt a Kiss Albert életében is. Még pedig élete végén. És ezt legjobban tudja a Debreceni Protestáns Lap írója és az ő környezete. Egyedül ők nem hajthatják meg Kiss Albert előtt az elismerés és a nagyra-beesülés lobogóját. Pedig ezt tették. Ez a függönyök színpadi rendezése. Ez fari-zeusság.

Dicsőfit végtelékig támadja, Kiss Albertnek emlékkövet állít. Dicsőfi több köszönettel adós neki, mint Kiss Albert.

Ezt a szokást ne hozzuk be szeretett feleim. A Sárospataki Ref. Lapok írójának édesbús szava vigasztalja meg a fájó szívet.

Szeghalom, 1908 szeptember
Csánki Benjámin,
lelkész.

Debrecen multjából.

Egy régi török utazó Debrecenről.

(Saját tudósítónktól.) A M. T. Akadémia kiadásában most jelent meg magyarui Evlia Cselebi műve, amely e híres török világtörőnek az 1664-66. évekre eső magyarországi utjait foglalja magában. Az utleíró nem hiába volt keleti ember és nem hiába táplálta képzeletét Szinbádok, az Ezeregyjé híres hajósának az elbeszéléseivel, szeret egy kissé nagyítani, mint az Debrecen leírásából is kitűnik.

Debrecenről ugyanis a következőket olvashatjuk Cselebi uram jelen kötetének 242-43. lapján.

„Innen virágzó mezőkön és szőlőkön átmenve, Debrecen nevű nagyvárosba értünk. E város birái és rájai Szulejmán nevű khánnak meghódoltak. A régi összeírás szerint az egri éjleibe kerültek, most pedig a váradi éjlethez irattak át s a padisahnak évenként 40000 magyar arany adót fizetnek s a budai, egri, váradi és jendi pasáknak is néhány száz köteg posztót s más különféle ajándékokat, különösen hintókoszikat adnak. E városnak összesen 12000 deszkazsindelyes tetejű, alacsonyabb magasabb téglapítkezésű csinos háza van kertekkel. E városnak tizenkét bíró kormányzója van, kik ezüst fogatys botot hordanak. A városnak összesen negyven temploma van. Háromszáz posztós boltjában és még másféle ötszáz boltjában mindent asszonyok árúsítanak. Háromszáz utcája van. Négy oldalról mély árok környezi a várost s minden oldalról hat kapuja van. E város árkaival erősebb a várnál is. Köröskörül 77000 szőlőskertje van. Egyszóval Magyarországnak sokkal gazdagabb termékenységi és nagyobb olesőségű mezői vannak, mint Egyiptomnak, mert itt mindenféle rácsos kertek és szőlők láthatók.

Nevezetességei: Vörös és fehér szőlője, szilvája, körtéje, főképp pedig tiszta fehér cipőkenyere, mely olyan, hogy a világ negyed-részen sincs párja. Mikor Szulejmán khán Budát a német király kezéből elvette, akkor Debrecen rájai Szulejmán khánnak ezt mondta: „Haborud szerencsés legyen!“, két pár kenyeret hoztak ajándékba s mindegyik pár kenyeret száz bivaly huzta. Mikor Szulejmán khánnak azokat átadták, Szulejmán khán így szólott hozzájuk: „Városotok gazdag legyen és gyermekeitek sokan legyenek!“ és szabadalom-levelet adott kezükbe. Most már sokan is vannak s minden ember után egy-egy aranyadót, továbbá bárány és szőlőadót fizetnek s minden más kötelezettségéből fel vannak mentve. Mostanában Váradi kijavítására segí séget adtak.

Vize és levegője kellemes, szép férfiaknak és asszonyainak se szeri, se száma s ib.

SZINHÁZ.

Zilahy és társulati tagjai. A debreceni színháznál és annak igazgatása körül meglehetősen zavaros állapotok uralkodtak az utóbbi időben. Mi a magunk részéről nem foglalkoztunk érdemlegesen ezzel a kérdéssel és tisztán az eseményes szigorúan tárgyilagos reprodukálására szorítkoztunk.

Most egy levelet kaptunk Szigetről a szintársulat tagjainak aláírásával, amelyhez tudósítás volt mellékelve. Ebből közöljük a következőket:

„A csütörtöki színügyi bizottság ülése után Zilahy táviratot küldött M. Szigetre, jelentve, hogy a szintársulatot függetlenül, minden idegen befolyástól menten fogja vezetni továbbra is.

Ugy az elsőrendű tagok, valamint a kar-személyzet előkészületet tett azonnal, hogy az estére érkező igazgatót lelkes óvációval fogadják.

Az előadás megkezdése előtt intim beszéddel üdvözölte a társulat Zilahyt. Igéretet tettek, hogy ujjult erővel, szeretettel és lelkesedéssel sorakoznak a független igazgató zászlója mellé.

Ünnepeltetésben volt része Ferenczy Frigyesnek is, akit rövid működése ideje alatt a személyzet rokonszenvével tüntetett ki születésnapja alkalmából. Értékes ajándéktárggyal lepte meg.

Az üdvözölő beszédre Ferenczy válaszában kitért és rámutatott azon körülményre, amely bénítólag nehezedett a társulat rendezésére, Zilahy társulása által. — „Ámde — ugymond — a mai nap kettős örömnemem nekem, mert azt a szeretetet, amellyel engem önök kitüntettek, most már igaz lélekkel irányíthatom egy mindnyájunk által elismert, szeretett és mi vérünkbeli független igazgató és mindannyiunk sikerének előmozdítására.“

Hauer Bertalan ünneplése.

A debreceni vendéglős ipartársulat jubileuma.

— szeptember 12.

(Saját tudósítónktól.) Az országos vendéglős kongresszus ünnepegei keretében zajlott le Hauer Bertalan debreceni kávé és a debreceni szállodás, vendéglős, kávé és korcsmáros ipartársulat 10 éves jubileuma. Hauer Bertalan 10 éve áll az ipartársulat élén, amely ipartársulat a szakérdekeket mindenkor első sorban szíven viselte s sok szép alkotásokkal emelte a szakipar erkölcsi és anyagi tekintélyét Hauer ismert agilitásának révén.

Hauer Bertalan nevéhez és működéséhez fűződik a debreceni pincér szakiskola létesítése is. Ez volt a vidéken az első szakiskola s ma is mintaszerűségével az első. Sőt aránylag nem mulja felül azt a budapesti szakiskola sem.

Ma azután elismerésben, méltánylásban bőven volt része Hauer Bertalannak, akinek ünneplésére az ipartestület diszgyűlést tartott. Itt a kormány képviselője, Mártonffy Márton is a legteljesebb elismeréssel adó-zott Hauer Bertalannak, aki erre a kitüntetésre rá is szolgált.

A diszgyűlésre teljesen megtelt a debreceni iparkamara közgyűlési terme. Ott voltak *Mártonffy Márton* miniszteri tanácsos, *Gundel János* szövetségi elnök, a *Ferenec József*-rend lovagja, *Szabó Kálmán*, dr. *Benedek János* országgyűlési képviselő, *Oláh Károly*, *Csóka Samu* városi tanácsnokok, *Matarny Lajos* esperes, *Roncsik Lajos* főszámvevő, *Szávay Gyula* kamarai főtítkár, dr. *Weinberger Sándor*, az ipartársulat jogtanácsosa, dr. *Solti Ödön* fővárosi szakipartársulati jogtanácsos, *F. Kiss Lajos* fővárosi szakipartársulati titkár, *Szathmáry Zoltán* debreceni szakipartársulati titkár, *Polzter Adolf* tanár, *Elefánty Sándor* tanár, *Vetéssy Béla* rendőrfogalmazó, a debreceni szakipartársulat tb. titkára, az illusztris vendégek közül *Pölcsmann Ferenc*, *Glück Erős*, *Kommer Ferenc*, *Bokros Károly*, *Malosik Antal* stb.

Hauer Bertalant egy ifj. Weichinger Károlyból és Eröss Jakabból alakult küldöttség hívta meg a megjelenésre.

A közgyűlés elején *Szabó Kálmán* az iparkamara nevében üdvözölte a megjelenteket. *Szathmáry Zoltán* titkár a tavollevő alelnök megbízásából felkérte *Gundel Jánost* az elnöki szék elfoglalására.

Gundel János elfoglalta az elnöki széket és meleg szavakkal üdvözölte a jubiláló egyesületet és annak elnökét, *Hauer Bertalant*.

Ezután *Mártonffy Márton* miniszteri tanácsos, az iparkamara főfelügyelője, a kormány kiküldött emelkedett szólásra ezután. Azt mondja, hogy nem szereti a személyi kultuszt, de mikor a becsületes munkát, a becsületes munka emberét ünneplik, akkor eljön ő, hogy az elismerés, a tisztelet adóját lerója egy olyan ember iránt, mint *Hauer Bertalan*, ki mindig a munka, az áldásos tevékenység embere volt. Szívesen jött ide, a debreceni ipartársulat házi ünnepélyére és üdvözli *Hauer Bertalant* és kívánja, hogy a gondviselés sohaig megtartsa a kultúra, közvetlenül pedig a vendéglős szakipar javára. (Eljenzés.)

Mártonffy szavai után *Benedek János* országgyűlési képviselő, az ipartársulat jogtanácsosa méltatta *Hauer Bertalan* bokros érdemeit, munkásságát, melynek ő tiz éve már sem és fültanuja s így tudja, hogy mit tett *Hauer* a szakipar, a vendéglősök anyagi és erkölcsi emelése érdekében. A debreceni ipartársulat és különösen a mintaszerű debreceni pincérszakiskola megalakításában a főérdem az övé és vezetése alatt ez az ipartársulat, az ipar erős faktorává fejlődött. — (Felkiáltások: Eljen *Hauer*!)

Szabó Kálmán képviselő az iparkamara nevében, melynek *Hauer* érdemes tanácsosa, szintén szívesen üdvözli a jubiláló egyesületet és annak elnökét *Hauer Bertalant*.

Hauer Bertalan meghatóttan mondott köszönetet a szép megtiszteltetésért, mire a közgyűlés *Hauer* életével véget ért.

*

Innen külön vonaton a Hortobágyra utaztak a vendégek.

A vendéglősök Hortobágyra érkező díszes csapatát *Király Gyula* tanácsnok fogadta szívélyes szavakkal, amire *Gundel János* elnök válaszolt szép beszéddel. Ezután megtekintették a Hortobágy nevezetességeit, a ménest, a gulyát s meglátogatták a Mátát, a híres, sokat megénekelt csárdát, a város ebédet adott a csárda kertjében a vendégek tiszteletére. *Király Gyula*, *Gundel János* és *Oláh Károly* mondtak talpraesett toasztokat. Délután három órakor jöttek meg a vendégek a legjobb hangulatban.

A kis vasuton a Margit-fürdő telepre mentek ki a vendégek s a kiket a nagymihályi sörgyár vezetősége fogadott pazar uzsonnával. A szíves házigazdák *Müller Adolf* főraktáros és *Medák igazgató* voltak. Kitűnő jó kedvvel *Rác Károly* muzsikája mellett táncra is perdült a fiatalok s nagy mennyiségű fogyott el a nagymihályi sörből.

*

Megjegyezzük itt, hogy a hortobágyi kiránduláson résztvevő vendégekről *Letzter József* f nyképész művészi kiviteli fényképeket készített.

IRODALOM.

(*Beöthy Zsolt és Oláh Gábor.*) *Beöthy Zsolt*, a nagy magyar esztétikus, most szeptember elején lépett hatvanadik esztendőjébe. Régi tanítványai közül *Oláh Gábor* is üdvözölte egy kis verssel, amely így szól:

Beöthy Zsoltnak.

Hinni egy rég elveszett népben
A nagy Simeon szent hitével,
Görgetni multját a jövőkért
Illésnek tüzes szekerével;
Almodni nagynak, ami nincsen,
Tüzet lopni holtak hamvából,
Őrök frigyben az örök Széppel,
Ki nem kopva az ifjúságból;
Utolsó, nagy, nemes magyarként
A roskado végekre állni,
Nagypéntek komor éjszakáján
Husvétit igét prédikálni —
Olyan csodás, merész, szokatlan,
Hogy hihetlent hinni merve;
Keserű, nagy, szent álmódásom
Köszöntöm ez almodni merő
Igaz emberre.

Beöthy Zsolt, a maga fellobbanó fiatal jószívevel így válaszolt a költeményre:

„Kedves *Gábor* barátom, nem Kairóból írok, csak a leányom levélpapírosára szorultam. (A levél *Komáromból* kelet, de a papíros *Cairo* jelzésű.) A gyönyörű költeményt megkaptam és sokszor köszönöm. Erőre, tömörségre önnek legszebb versei közé tartozik. Meghatottsággal, elragadtatással hallotta mindenki, a kinek elolvastam. Csak két baja van a versnek. Egyik a címe, melynek igazában *Kazinczyhoz*, vagy *Toldy Ferenc*hez kellene szólnia. A másik, hogy pesszimizmusának keservében megfeledkezett valamiről. Arról, hogy aki nagypénteken a husvétot prédikálta: igaza volt. A husvét eljött. A mi egész históriánk a megfeszítések és a feltámadások története.

Isten vele, édes *Gáborom*. Ha minden elborul, akkor is éreznünk kell, hogy: dolgozni kötelességünk. Szívből köszönti öreg barátja: *Beöthy Zsolt*.”

Szegény Oláh Gábornak, akinek Debrecenben helye is alig van, ez a levél nagyon, nagyon jól eshetett.

Az elhagyott leány bosszúja.

(Fővárosi tudósítónktól) Az *Andrássy-ut 1. számú ház* kapumélyedésében ma éjszaka egy leány meglesett egy fiatalembert. Amikor a fiatalember elment a kapu előtt, a leány előugrott és egy bögre vitriolt az arcába öntött. A fiatalember felordított és elszaladt. A kalapját otthagyta. Beugrott egy kocsiba és elmenekült.

A merénylő leányt elfogta egy rendőr. Behozta a főkapitányságra. Itten kihallgatták. A leány a rendőrtisztnek a következőket mondotta el:

— *Róth Gizella* a nevem és fodrásznő vagyok. Harmincöt éves. Az az ember, aki ellen merényletet követtem el, *Szántó Lipót* bórkereskedő, aki a *Sas-utca 9. sz. házában* lakik.

Három évvel ezelőtt ismerkedtünk meg egymással, a *Nagymező-utca 10. számú házban* laktunk együtt. Egy 32 éves leány szívesen fogadják az udvarlást. *Szántó* udvarolt és házasságot ígért.

Ekkor egy éjszaka felhasználva egyedülémet, erőszakot követett el. Ezzel tönkre tette egész életemet, mert testbenlékben beteggé tett. Fekélyessé lettem általa.

Azóta is hitegetett. De most meghalottam, hogy a *Kertész-utca*ban jegyet váltott egy leánnyal, azt feleségül is akarja venni. Ez nagyon elkésérített, elhatároztam, hogy elcsufítom. Ha már engem szerencsétlenné tett, mást ne tehessen. Utána lestem és a vitriolt az arcába öntöttem.

A rendőrségre behozták *Szántó Lipót*ot is, akinek sérülései jelentéktelenek. Kihallgatták és azután letartóztatták *Róth Gizellát*.

Az új vármegyeház.

Az új vármegyeház építési bizottság tegnap tartotta ülését. Már előzetesen alaposan tájékoztattuk a tervezetről a közönséget, most csak a történetekre szorítkozunk.

A bizottság a *Bálint és Jámor* cégnek adta ki az építési munkálatokat, *Pavlovits* helybeli építész igen szép figyelemre méltó terve mellett.

A költségeket a következőképen javasolja a bizottság fedezni: 450 ezer koronát vesz fel kölcsön a megye, amelyet 2 százalékos pótadóval törlesztzenek 50 év alatt, 400 ezer koronát kérnek a belügyi kormánytól, amely valószínűleg hozzá is fog járulni nagymértékben a költségekhez.

A bizottság határozatát a szeptemberi közgyűlés elé terjesztik, úgy, hogy a munkálatokat — amint előre jeleztük — már a közel jövőben megkezdik.

Kérem a cégre figyelni.

Vadász és sport

Cipők

Mandel Lipótnál.

Kérem a cégre figyelni.

HIREK.

— **A főispán itthon.** *Weszprémy Zoltán* főispán külföldi utjáról hazakerkezett és elfoglalta hivatalát.

— **Tanácsülés a városnál.** Tegnap délelőtt a városházán teljes tanácsülés volt *Kovács József* polgármester elnöke alatt. Az ülésen rendes adminisztratív ügyeket intéztek el. Egyedüli érdekesebb tárgya volt az ülésnek az új fémipari iskola épülettervének a bemutatása. Debrecen nemsokára egy hatalmas, modern épülettel lesz gazdagabb. A vas- és fémipari szakiskolát építik fel a *Széchenyi-utca* végén, az úgynevezett *Berger-féle* telepen. Itt fog emelkedni az iskola hatalmas, magyaranyu épülete, mely díszes parkokkal körülvéve egy katasztrális hold területet foglal le. A tervek gyönyörű két emeletes, modern épületet áruinak el. Most már az építkezés előtt nincs semmi akadály. A terveket felküldik a minisztériumba, ahol miután ezekhez már a város is hozzájárul, a legrövidebb idő alatt elrendelik az építkezést. Az iskola nem kis terheket ró a városra is. Az iskola céljaira a város ingyen telket és 100,000 korona építkezési költséget ad. Kétségtelenül nagy áldozat ez, de bizonyára fel fog érni azokkal a kulturális és ipari érdekekkel, melyet az új iskola teremteni fog.

— **Thaly Kálmán aradi díszpolgár.** Aradrol írják: Arad város törvényhatósági bizottsága *II. Rákóczi Ferenc* fejedelmünk hamvainak hazahozatala körül szerzett érdemeiért hódolni skart *Thaly Kálmánnak*, az ősz kurucnak és a város díszpolgárává vá-

lasztotta. Mindaddig azonban nem volt alkalma Aradnak arra, hogy a diszoklevelet Thaly Kálmánhoz juttassa. Ez az alkalom most kínálkozik, amikor valóban ünnepies és méltó keretben adhatják át a diszoklevelet Arad város díszpolgárának. Barabás Béla képviselő ugyanis értesítette az ottani polgármestert, hogy Thaly Kálmán a jövő hó 5-én Aradra érkezik, hogy részt vegyen az október 6-iki gyászünnepélyen és hogy a Ház nevében koszorút helyezzen a szoborra. Thaly Kálmán Aradon való tartózkodása alatt Barabás Bélánál száll meg, aki neki egész lakását felajánlotta. Az oklevelet ezen a napon fogják átadni Thaly Kálmánnak. — A gyászünnepélyek után ugyanis a polgármester összehívja a törvényhatósági bizottság tagjait s ünnepélyesen fogja átadni a díszpolgárrá választásról szóló okmányt.

Automobil összeköttetés Debrecen Nagyvárad között. Érdekes tervvel foglalkozik egy budapesti műszaki iroda. Automobi-omnibusz járatokat akar megvalósítani Nagyvárad és Debrecen között. — Az iroda tervének Biharmegyét már megnyerte s csak még Hajdúmegye hozzájárulása hiányzik. A tervezők ugyanis a finanszírozás kérdését úgy akarják megoldani, hogy az utvonal mentén fekvő községek bizonyos időn belül törlesztendő kölcsönökkel járulnának a gépkocsi járatok bevezetéséhez. Egy nagy fővárosi pénztintézet már hajlandónak nyilatkozott a kölcsönt 10 évi időtartamra 8 százalék mellett megadni. A terv kivétel ilyenformán anyagi oldalról nem lehetetlen, az érdekelt községek pedig minden bizonnyal megadják a hozzájárulást. A gépkocsi járatokra most annál inkább van szükség, mert nyilvánvaló hogy a Debrecen—nagyvárad vasut valószínűleg nem lesz semmi. A száguldó gépkocsik pedig gyors és biztos közlekedést teremtenének a két testvér város, Debrecen—Nagyvárad között.

A Tornaegylet házi versenye. Ma, vasárnap délután 4 órakor a Tornaegylet házi versenyt tart következő számokkal: 100 yardos síkfutás, magasugrás, 220 yardos síkfutás (handicap), súlydobás, helyből távolugrás, 800 m. síkfutás, diskosvetés, gerelyvetés, 1 ang. mf. gyaloglás, távolugrás. — Verseny után football. 20 filléres belépti-jegy délután a pénztárnál.

Kragejevics berlini merénylete. Fővárosi tudósítónk jelenti: Tegnap délelőtt Budapestre érkezett Nasse berlini detektív-felügyelő, aki felkereste Tóth János rendőrkapitányt és közölte vele, hogy őt Kragejevics dolgában küldötték ki. Jelentette továbbá, hogy Berlinben július 20-án meggyilkolták és kirabolták Engel Lajos vajkereskedőt. A merénylet körülményei teljesen azonosak a bécsi Reisz-féle esettel. Engelt éjszaka álmában megfojtották. — Engel nem volt vagyonos, de az nap, amikor megölték, 200 korona volt nála. Ezt a pénzt a gyilkos elrabolta. Engel homoszexuális ember hírében állott és július 20-án együtt volt Kragejevicsel. E joghallgató a gyilkosság utáni napon eltűnt Berlinből. — A német rendőrség kereste is, de nem merte gyanúsítani. Most, hogy a bécsi merénylet híre tudomására jutott, a berlini rablógyilkossággal alaposan gyanúsítják Kragejevicsét. Nasse tegnap Bécsben tanulmányozta a bécsi merényletet s ennek a részletei csak megerősítették a gyanúját. Nasse ezután tisztelgett Boda Dezső dr. főkapitánynál, majd tanácskozott Tóth János rendőrkapitánnyal, Kóródi M. Béla és Becker Adam rendőrfogalmazókkal, akik Nasset teljesen informálták a Kragejevics Spazó ügyére vonatkozó részletekről. Nasse délben Kóródy M. Béla rendőrfogalmazó kíséretében a törvényszéki épületbe hajtatott, ahol kihallgatta Kragejevicsét.

Zsebtolvajlás. Megint valami ügyes zsebtolvaj működik a városban, mert egymásra érkeznek a rendőrségre feljelentések zsebtolvajlás miatt. Tegnap is Szabó Ferencé Nyil-utca 35. szám alatti lakosnak tűnt el hasonló módon a zsebéből a pénz-tárcája, melyben 9 korona készpénz volt. A tolvajt nyomozza a rendőrség.

Hűtlen cseléd. Szilágyi Ferenc ondódi gazdálkodó tegnap betörés lopás miatt feljelentést tett a cselédje, Hegedüs János ellen, aki távollétében a nyitott ablakon át bemászott s az asztalon elhelyezett gyűrűt ellopta és megszökött. A rendőrség keresi.

Az orgoványi gyilkosság Keeskemétről jelenti egy táviratunk: Az orgoványi gyilkosság ügyében esütörtökön váratlan fordulat állott be. Kappy Lajos vizsgálóbíró maga elé idézte az egyik vádlottat, Farkas Jánost és sikerült őt vallomásra bírni. Farkas beismerte, hogy része volt a gyilkosságban és részletesen elmondta a gyilkosság körülményeit. A leirtóztatottak eddigi tagadásával szemben ez a vallomás tisztázta a helyzetet és késő este a többi három gyilkos is bevallotta a rablógyilkosságban való bűnrészeségét. Csupán a tettesség és hulla eltakarítása körüli részletekben van némi ellentmondás, mert a főtettességet mindegyik vádlott igyekszik magáról lehetőleg elhárítani és azt cinkostársára fogni. A főbűnösök Gellért Imre és Borsos János. Kappy vizsgálóbíró ugyancsak tegnap hallgatta ki a meggyilkolt özvegyét is. Az asszony nem tud beszámolni a férjénél levő pénzösszeg mennyiségéről, mert férjésohasem közölte vele pénzbeli dolgait. A vizsgálat folyamán mindinkább kidomborodik, hogy Gellérték Németet a nála levő nagyszögű hamis pénzért gyilkolták meg. Azt hiszik ugyanis, hogy Német István a gyilkosokkal hamis pénzek értékesítése miatt érintkezésben állott. Most ebben az irányban folyik a vizsgálat.

Züllött leány. A rendőrségnek tegnap tudomására jutott, hogy Tóth Zsuzsi notórius tolvajné, akit már többször kiiltottek a város területéről, megint Debrecenbe csatangol. Tegnap reggel éppen akkor csípték el, mikor egy lakásba akart beosanni. Bevitték a bűnügyi osztályra, hol megmótózása alkalmával két zálogjegyet találtak nála. Egyik egy nagyértékű briliánsról, a másik egy brostúról szól. Valószínűleg ezeket a tárgyakat is lopta. A rendőrség most ez irányban folytatja a vizsgálatot. Tóth Zsuzsit természetesen fogvatartották.

Szegény legények. Tegnap virradóra afféle szegény legények jártak Hadház határában. Mulatni szerettek volna, de a határbeli, Pogácsás Lőrinc tulajdonát képező koromsza zarva volt. Nem gondolkoztak neki sokat. Az ajtót és az ugynevezett kármentőt befeszítették, letelepedtek az ott talált nagymennyiségű italok mellé s csaptak egy olyan „mulatozást”, hogy több száz korona értékű ital elfogyott.

Percel Carola tánciskolájában október első felében kezdődik az őszi tanfolyam. Gyermekek kolon, esti és bosztoni kurzusok. A nyári szünet alatt a táncterem szépen át lett alakítva és parkettel ellátva. Beiratkozni lehet naponta szeptember 18-ától kezdve a Szent Anna-utcán levő tánciskolában.

Ügyvédek és kereskedők figyelmébe. Az új végrehajtási törvény értelmében szükséges „Bejelentés” és „Értesítés” nyomtatványok kaphatók Hegedüs és Sándor papirkereskedésében. — Debrecen Kossuth-utca 11.

Szülők és tanulók figyelmébe ajánljuk a Hegedüs és Sándor-céget, ahol az összes iskolákban használt tankönyvek ódon és új állapotban beszerezhetők mindenféle papír-, író- és rajzszerekkel együtt.

Alföldi Károly táncintézetében a tanfolyam szeptember hó 12-én megkezdődik. Beiratások eszközölhetők délelőtt 10 órától 12-ig, délután 3-tól 5-ig. Lakása és táncintézete Péterfia-utca 2. szám. Telefon szám 510.

Iskolakönyvek beszerzésére ajánljuk Antalfy József könyv- és papirkereskedését. Piac utca 44.

Találtatott egy forrás, ahol minden szülő és tanuló tankönyveit új és használt állapotban, ugyszintén írószerek szükségletét a legolcsóbban szerezheti be. Saját érdekében áll tehát Áczél Henrik modern antiquáriumát könyv- és papirkereskedését felkeresni. — Piac utca 24. a ref. kistemplommal szemben. Telefon 575.

Iskolakönyvek ódon és új állapotban Tölgdi K. Lajos utóda, Eberjessy István cégaél beszerezhetők. Ugyanott mindenféle író és rajzszerek is kaphatók.

A legjobb minőségű kézitáskák, pénz- és szivartárcák beszerzésére bizalommal ajánljuk az előnyösen ismert Mentze Henrik ujdonságok áruházát Kossuth-utca 4. szám.

Szaklap Thaly Kálmánról.

Egy kis életrajz.

— szept. 11.

(Saját tudósítónktól.) A debreceni vendéglős kongresszus alkalmából a *Vendéglősök Lapja* diszkiadást adott ki, amelynek vezető cikkelye *Üdvözlés Debrecennek*, az elismerés hangján emlékszik meg Debrecenről.

A többi cikkek is mind Debrecenről szólnak s ezek közt az egyik dr. Thaly Kálmánról, városunk első kerülete nagynevű képviselőjének hódol, irván róla a következőket:

Thaly Kálmán.

Közéletünknek kiválóbb férfia kevés van, tiszteletreméltóbb egy sincs nála. Amily élesen jellegzetes nemesen formált feje, annyira kiemelkedő, fenkölt az egyénisége.

Talán ebben van az ok, hogy a szintén oly karakterisztikus Debrecen és az annyira karakterisztikus Thaly elválaszthatlanok.

Nincs is honatya, aki a közjót önzetlenebbül szolgálná, mint ő; egy sincs, aki a nemzet függetlenségének, ősi szabadságának annyira lélekszerinti harcosa volna, mint ő.

Szavaiban nincs túlzás, de annál lefegyverzőbb a meggyőződés; beszédében, irataiban nincsenek puffogó frázisok, de annál elragadóbb a hév; nem hajszolja a népszerűséget, de annál őszintébben keresi az igazságot.

Sehol sem látható, ahol csak mutogatná magát; még a környékét is elkerüli azoknak a helyeknek, ahol osztogatnak.

Jutalmat nem várva, nem kérve, munkálkodik eszményeért: a nemzeti szabadságért.

Mint élő memento jár közöttünk.

Mint költő az ősi dicsőségről, a megfeszített szabadságról zengi énekeit s mint író a bujdosók sirjaihoz állott faklyául, a kuruckor vitézségében, gyászban fenséges ideit szólaltatta meg s addig-addig ébresztette azokat a fényes szellemeket, míg kiszálltak behorpadt sirjaikból ott a Marmora partján s élükön a dicső fejedelemmel, a minden idők magasatos tisztaságu emberével s visszajöttek diadalmas gyászpompával a hazába a hazaszeretetek, magyar szabadságnak újból s örökre elfoglalni a hazai földet.

Talán nem volt költő, író a földön, aki ennyire gyönyörködhetett volna eszméinek diadalában.

Am ezt a nagy jutalmat meg is érdemelte Thaly Kálmán, akinek nem tudott fizetni az élet s adása marad a nemzet.

Debrecen büszke hódolatát ragaszkodják tehát továbbra is képviselőjéhez, akinél hibeke kezekre, fenköltébb szivre a nemzet igazait nem bízhatná.

Nagy szüksége van Debrecennek erre a ragaszkodásra most, amikor nemzetünk küzdelmeinek új szakaszához érkezett.

Ahoz a szakaszhoz, amikor nyíltan dolgozhatik függetlenségének visszavívására; ámde, hogy ezt sikerrel tehesse, körültekintésre, bölcs mérsékletre, számító okosságra s nem heveskedő türelmetlenségre van szüksége.

Ilyen munkára hivatott Thaly Kálmán; ennél fogva a nemzet érdeke, hogy Debrecen és Thaly politikai házassága, amint eddig, ezáltal is zavartalan legyen!

TAVIRAT ÉS TELEFON

Kossuth Ferencnél.

Budapest, szept. 11. Kossuthnál, akinek az állapota lényegesen javult, ma látogatásokat tettek a következő politikai előkelőségek: Burián, Schönaich, Aerenthil, Apponyi, és Barabás. Hosszasan tanácskoztak a politikai helyzetről. A megbeszélésnek állítólag fontos és nagy tárgyai voltak.

Betiltott szociálista tüntető felvonulás.

Budapest, szeptember 11. Vasárnap nagy tüntető felvonulást akart rendezni a szociáldemokrata pártvezetőség. A főkapitány a tüntető felvonulást betiltotta, így tehát csak a vele kapcsolatos gyűlést tarthatják meg. A tüntető felvonulást azért tiltották be, mivel ugyanekkor katolikus gyűlés és felvonulás is lesz, ami alkalmat adott volna a szociálista munkások és klerikálisok összeközlésére.

Günther lemond.

Budapest, szeptember 11. Günther Antal igazságügyminiszter lemond állítólag, hogy elfoglalhassa az Oberschall Adolf halálával megüresedett kuria-elnöki széket.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A Polónyi—Heltai—Komlós-ügy. A Polónyi—Lengyel-ügy kezdetén, Polónyi Géza volt igazságügyminiszter tudvalevőleg egy kávéházi beszélgetés miatt feljelentette dr. Heltai Ferencot és dr. Komlós Ágostont, Lengyel Zoltán tanuit. Az ügyet Benke büntető járásbíró tárgyalta, aki dacára a védelem érvelésének, hogy a tanúk tárgyalás előtt rágalmozási pörbe nem foghatók, mind a két tanut mégis elítélte. A feljebbviteli bíróság ezt az ítéletet, több rendbeli szabálytalanság miatt megsemmisítette s új tárgyalás megtartására utasította a büntető járásbíró. Erre az új tárgyalásra számos új bizonyítékot kellett volna beszerezni és kihallgatni mindazokat a tanukat, akiknek kihallgatását a védelem kérte ugyan, de a bíró ezt mégis mellőzte.

A tárgyalást most már meg lehetne tartani, ámde ez nehézségekbe ütközik. A Polónyi—Lengyel-ügy iratai ugyanis jelenleg a Kuria előtt fekszenek s így az ezekből szükséges irományokat, amíg ezek vissza nem érkeznek, nem lehet beszerezni. Ezért a Polónyi—Heltai—Komlós-ügy csak akkor kerül tárgyalásra, ha a Kuria is már letárgyalta az ügyet. Ez pedig csak november hónapban fog megtörténni.

Mindennap korán reggel megjelenő lapunk előfizetési ára egy negyedévre 3 korona. Megrendelhető Arany János-utca 2.

Bosnyákország sárkánya.

A „Debreczen” eredeti regénye.

Irta: Tomić Eugén.

84

— Utánam! — rivalt a kavaszokra, lóra ugorva s pár kavasz is lóra kelt, követve a vezirt, ki vágatva ment nyugat felé a várból.

Az irányt eltalálta, merre az őrnagy ment.

Egész Travnik megzavarodott ezek láttán.

Senki sem tudta: mi lesz. Mint a szélvész, pár percere már Biesics faluba ért a vezir. Itt lovat kellett cserélnie. Itten akadt egy nagy csapat lovasra, kiket az ő hívására hozott Travnikba Vilics és Granics bég.

— Láttátok utközben az őrnagyot? — kérdezte Husszein. — Őt üldözöm.

— Semmit se láttunk, tisztességes vezir, szólt Vilics bég. Mit tett véled?

— Elrabolta kincsemet, boldogságomat, mindenemet! Csak utólrém.

Granics és Vilics összenéztek és kitalálták, miről van szó, mert a bégek közt nem volt titok Husszein szerelme.

— Hagyd el az őrnagyot, vezir, — ha nem találkoztunk vele, — te se éred utól, — mondta Vilics bég.

— Eljöttünk, mert hívtál, uram — kezdte Granics. Parancsolj mivelünk!

Husszein hallgatott, mellére eresztve fejét. Egyszerre megfordította a lovat és azt mondta a vajdáknak.

— Gyertek velem s csapatuk élén Travnikba tért vissza.

Most megnyugodott a nép, hogy Husszein a csapat elé ment ki. Mikor magában maradt szobájában Husszein, megcsókolta kardja, ősi kardja arany markolát.

— Csak te vagy már a hivem, — szólt panaszosan és könny pergett le férfias arcán. Ha te is elhagysz, akkor sirba fekhetem.

XIII.

Vidaics Ali és a molah rendet csináltak Sarajevóban. Mintegy száz elégedetlent vasraverse a sarajevói vár pincebörtönébe záratott. Husszein ellenségeit meg akarván ijeszteni, a lázítók főbb emberei közül néhányat lassu kinzással megöletett, fejüket kitűzve a vár falaira. Erre a félelem megragadta a sarajevói agák lakát és tömegben fordultak a kérlelhetetlen Ali elé, hűséget fogadva Gradacevic Husszeinnek, a benszült vezirnek, de titkon terjesztette mind tovább ama szörnyűségek hírét, miket a vezir barátja az ő nevében mivelt.

Igy ez is csak szította Husszein ellen az elkésereést, olyan hirnevet keltve, hogy kegyetlenségre fölülmulja Dzselaledin és Abdurahim vezireket is.

Ez ártott Husszeinnek, mert olyan bégek is odahagyták pártját, kik eddig hivei valának.

Ali pasa miután leigázta a sarajevói elégületleneket, üzenetet küldött Husszeinnek, hogy jöjjön Sarajevóba és innen induljon az

új vezir: Kara-Mahmud ellen, Husszeinnek esupán kétezer embere volt; azok a csapatok, melyeket Skopljapoljéről és Bosnya-Horvátországból hoztak a hiv bégek. A rettenthetlen Krupa kapitány most sem maradt el. Most látta csak Husszein, hogy a szerelmeskedéssel elfecsérelte legjobb idejét, hogy Boszniában megerősítse kormányát és az ország katonai erejét rendezze, amivel biztosította volna magát az oszman támadás ellen.

De már késő volt. Ugy kellett a sikra kiállani, a hogy elkészülhetett. Valami nehéz előérzet nyomta a szívet, hogy szerelmese elvitte békéjét és boldogságát s az örvény szélén áll. Ez az örvény pedig mielőbb elnyeli őt. De azért nem nehezelt Máriára. Hisz szegény leány ő nem volt az oka, de e szerencsétlen szerelem, amely az ő szívében fakadt. (Folyt. köv.)

2347—1908. tkvi szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A derecskei kir. járásbíró mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Berta Julianna végrehajthatónak, Szücs Sándor ellen folytatott végrehajtási ügyében 615 korona lejárt tartási díj, 148 kor. 70 fill. már megállapított végrehajtási és az árverés kérésért jelenleg 22 kor. 30 fillérben megállapított, valamint a még felmerülő költségekből álló követeleése kielégítése céljából a derecskei kir. járásbíró területén levő, a hajdubagosi 444. sz. betétben A + 541. hrsz. kertre 236 kor., az 542. hrsz. ház és udvarra 800 kor., az 1304. hrsz. szántóra 353 korona, az 1413. hrsz. szántóra 265 kor., az 1724. hrsz. szántó és rétre, a 2899. hrsz. szántóra 380 kor., a 2900. hrsz. rétre 71 korona, a 3651. hrsz. szántóra 184 kor., a 4721. hrsz. szántóra 197 korona, az 5202/2. hrsz. erdőre 14 kor., az 5203/2. hrsz. szőlőre 29 korona, az 5270/1. hrsz. szántóra 27 korona és az 5271/1. hrsz. erdőre 24 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén, annak foganatosítására határidőül az **1908. évi október hó 10. napjának d. e. 10 óráját** Hajdubagos község házához kitzte.

Kikiáltási ár a becár, azonban az árverésre kitett ingatlanok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el fognak adadni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni, vagy az 1881. LX. t.-e. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előzetes elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt a kikiáltottnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. járásbíró mint tkvi hatóságnál, ugy Hajdubagos község házában tekinthetők meg.

A kir. járásbíró mint tkvi hatóság Derecskén, 1908 augusztus hó 9-én.

Fürt,
kir. aljárásbíró.

Könyves Tóth Kálmán

műveiből mélyen leszállított árban kaphatók:

I. **Hit Temploma** (új folyam) III-ik kötet 13 iv. 3 korona helyett . . . 1 K 20 f.
II. **Életem alkonyán**, jellemképző, erkölcsnemesítő el-

beszélések. (Különösen ajánlatosak olvasmányul, irodalmi öszszejevetelek és estélyek alkalmával) 3 kor. helyett 1 K 20 f.

Megrendelhető utalványon Könyves Tóth Kálmán címére Debrecen vasuti posta. Bérmentve kereszt-kötés alatt küldetik a megrendelők számára.

Bankegyesület

részvénytársaság

Debreczen, Piac-utca 72. szám alatt.
Foglalkozik a banküzlet összes ágazataival.
Leszámítól váltókat, utalványokat, nyílt tételeket stb.
Törlesztéses vagy kamatozó kölcsönt nyújt bekebelezés mellett földbirtokokra és házakra.
Előleget ad értékpapírokra, árukra stb.
Átvész tőzsdei megbízásokat.
Elfogad betéteket könyvecskékre, folyó (ch-k) számlára, pénztárjegyekre és
Vállalkozik minden egyéb bank-ügylet kötésére.

Az igazgatóság.

Az iskolai év

kezdete alkalmából ajánljuk dusan felszerelt rak-tárunkat a t. szülők szives figyelmébe. Fiu- és férfingek. Lábravalók és harisnyák. Nyakkendők, paplanok. Madrácok és flanel takarók nagy választékban feltűnő olcsó szabott árakhoz:

Szabó Lajos Fiai

vászon-, divat és szőnyegáruháza Debreczen, Rózsa-utca.

Mindenféle

iskolai szerek

füzetek, rajztömbök, körzők, vonalozók stb. a legolcsóbb bevásárlási hely

Mihály Sámuel

papír üzletében, Piac-utca 30. szám.

A HAJDUMEGYEI MÉHÉSZEGYLET

MÉZ

TERMÉKEINEK MEGBIZOTT ELÁRUSÍTÓJA

DEUTSCH LAJOS

FÜSZERKERESKEDŐ PIAC-UTCA 38.

1 kgr pergetett méz 1 kor. 20 fillér.

14—16 éves

kifutó fiúk havi fizetéssel felvétetnek a kiadóhivatalban:
Arany János-utca 2-ik szám,
(Hungária kávéház).

Iskola cikkeket

könyvtáskákat, könyvszujjakat, tokk és tolltartókat, tentatartókat, palatáblát, írót, tollat és kőironokat osakis a

Párisi nagy bazárban

lehet olcsón vásárolni.

FAZEKAS IMRE

Villamos-világítás és Erőátviteli Vállalata az Egyesült Villamossági és Képgyár R. T. képviselője. Iroda Debreczen, Piac-utca 77. szám (az udvarban). — Telefon szám 567.

Elvállal Villamos Világítási berendezéseket, lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére a legszolidabb kivitelben erőátviteli motorberendezéseket. Nyomdák, műhelyek, szivattyúk stb meghajtására a leghasznosabb kivitelben, Telefon és szobacsengő berendezéseket.

Szállít mindennemű szerelési anyagot, csilárokot, dynamó-gépeket, motorokat, műszereket, iv- és izzólámpákat dr. Just Wolfram lámpákat, Tervek és költségvetés díjtalan.

Dr. **KARDOS SAMU**

és

dr. **GABOR JENŐ**

társ-ügyvédi irodája f. évi augusztus 16-tól kezdve Ipar- és Kereskedelmi Bank, Piac-u. 58. sz. a. palotájában I. emelet 14. ajtó szám alatt van.

Iskolás-

gyermek részére, kész fehérneműk zsebrendők, harisnyák, paplanok, matrások, pokrócok, (flanell takarók) és ágyterítők legnagyobb választékban s legjutányosabb árakon kaphatók

Kardos László

vászon- és kelengye-üzletében

Debreczen, Kossuth-u. 9.

Telefon 210.

Telefon 210.

Földes Sándor

elektrotechnikai vállalata

Debreczen nagytrafik udvar.

Legolcsóbban és szakszerűen készít villamos világítási- erőátviteli berendezéseket, házi és magán telefonok, villanycsengők berendezését és évi jókarban tartását, valamint minden e szakmába vágó legkomplikáltabb munkát.

Okulárium

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 15. félemeleten. Wien, I. Kärtnerstrasse 39. Megfelelő szemüvegek ingyenes orvosi rendelés naponta 9 órától 7-ig Márkus dr. vezetésére alatt. Szemüvegek és orrcsüptetők 3 koronától feljebb. Színházi és távcsövek minden kivitelben dus választékban.

Zeis-Trieder látcsövek.

Boros hordók

és taposókádak használt

és uj, minden nagyságban és mennyiségben o o kaphatók o o Péterfia-utca 76.

Aki hirdetni akar

még pedig sikerrel, az forduljon az **Általános Tudósító** (Leopold Gyula) hirdetési osztályához, B-pest, VII., Erzsébet körút 41., ahol hirdetések az összes létező bel- és külföldi hírlapokban és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid áron eszközölnek. Több mint 200 naptár kizárólagos képvisellete, vidéki lapok központi hirdetési osztálya számos hírlap kizárólagos kezelője. Díszes ujságkatalógus, képes naptárjegyzék felvilágosítással díjmentesen.

Mérnök-akadémia!

gépész, villany, építész mérnöknek és építésvezetőknek. Fővételi feltétel 6 gymnasium osztály, vagy hasonló előképzettség vagy szakiskolai végzettség. Bővebbet az utmutatóban.

WISMAR, am der Ostsee.

Erőt és ifjúságot

szereshet ismét az elgyengült, idő előtt kimerült beteg, ha követi az ingyen könyvecskében felsorolt utasításokat, mely könyvecskét alábbi címtől postán kérheti mindenki díjtalanul. Vhyra Társaság Budapest, V. Váci körút 78. II. 14.

Borsajtók Borneyomó-zsákok

szöllőzuzék, faputtonok

raktára

Sesztina Lajos

vasüzletében Piac-utca 23.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Dija: 10 szögig 40 fillér, minden további szög 4 fillér, vastagabb betűkkel szedett szög 6 fillér.

Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges levélbélyeg beiktatott.

Apró hirdetések előre fizetendők. ☞ ☞ ☞ ☞ ☞

Ajánlat.

Peérban (Szilágymegyében) 100 véka finom faju téli alma helyben eladó. Értekezhetni Szent Anna-u. 32.

Vidéki városban közel Debrecenhez egy ház, jömeneteli Koresma, trafik fűszer üzlettel ellátva eladó, értekezés Csapó-utca 10.

Mindennemű férfi és női kalapok tisztítását a legdivatosabb forma szerint és a legszébb kivitelben a legjutányosabb árak szerint készíti özv. Kiss Gáborné utóda BORZA ISTVÁN kalapos üzlete Debrecen, Főpiac, (Stenczinger ház). Öllinderek azonnal vasaltatnak.

3 szobás utcai lakás kiadó. Csokonai-utca 44. sz.

Eladó az Ondódon 29 öl szántóföld új épülettel a Vedres dűlőben, ára 3400 ft, 500 forint teherrel. Értekezhetni özvegy Cseresznyés Ferencnéél ugyanott.

1 raktár, 1 nagy pince száraz és tiszta, kiadó. Hatvan-utca 69. szám vásártér. Csicsó Lajosnál.

Egy fűszerüzlet olesón átadó más vállalat véget Kónya-telep 38.

Joghallgató keresztény házhoz nevelőnek vagy instruktornak ajánkozik. Cim a kiadó-hivatalban.

Jó fehérnemű varrónő urnők pártfogását kéri. Cserepes u. 7.

Az Ebesen, a vérvolgyi megállónál, közvetlen a vasut mellett 32 és fél katasztrális hold föld a rajta levő épületekkel együtt eladó. Értekezni lehet: Miklós-utca 39. sz. a.

Eladó házak Simonffy-utca 19. és Hatvan-u. 36. sz. Értekezhetni Hatvan-utca 36., az utcai lakásban a tulajdonossal.

Polgári és elemi osztályu magánvizsgákra előkészítő okleveles tanítónő. Megkeresések a kiadóba kéretnek „Tanítónő” jellegre.

Gépész gőzmalomba ajánkozik. Cim Klein Testvérek intézete, Degenfeld-tér.

9 boglya széna és egy kazal árpa-szalma eladó. Értekezhetni Lóki Sándor megyei hajduval.

Mindkét nemű varrásban ügyes árva úri leány elfogad házhoz, és házakhoz is elmegy. Natin Juliska Széchenyi-utca 43.

Gimnaziumi és polgári magánvizsgára elkészítők; rendes tanulókat biztos sikerrel korrepetálók. Ajánlatokat „Jogásznak” a kiadóba kérek.

Uj. Gyürky Sándor papirkereskedésébe egy jó családból való fiu tanulóul főlvetetik.

Ki akar

legjutányosabb és szakszerűen telefonokat, villamos csengőket, számjelzőket, tűz- és betörés elleni villamos jelzőket berendeztetni? az forduljon **Földvári L.** Debreceni első elektrotechnikai gyár- és villamos szerelési vállalatához. Kossut-utca 1. sz., (az udvarban.) Telefon 168. sz. Tanuló felvétetik.

Cimbalom pedálos, teljesen új, gazdagon diszítve, gyönyörű hanggal, melynek értéke 500 korona, most minden áron azonnal eladó. Darabos-utca 57.

Tankönyvek féláron.

Az összes fiu és leányiskolákban használandó tankönyvek az új tantervhez alkalmazva fél áron kaphatók **Harmathy** antiquariumban, Fűvészkert-u. 14. Iskolatáskák rendkívüli árleszállítással.

Kereslet.

Tanuló leány fizetéssel felvétetik Szücs Bertalan cipőfelsőrész készítőnél. Csapó-utca 9. szám.

Varróleányok női szabónőhöz felvétetnek. Fenyőne Zugó-u. 6.

Elszegényedett úri, vagy iparos leány három gyermek mellé kerestetik, a legkisebbik 5 éves; aki német nyelvet bír, előnyben részesül. Értekezhetni Attila-tér 3. szám.

Gazdatisztot keres Klein Testvérek Intézete Degenfeld-tér.

Ügyes és szolid varróleányok felvétetnek Vanger Sándor és társánál Battyányi-u. 1.

Egy jó családból való fiu tanulóknak felvétetik Félégyházy János fűszer-üzletében Piac- és Miklós-utca sarok.

A bőr ápolása kötelesség az egészség érdekében s erre legalkalmasa szer a

MOLLITERGIN,

mely megőrzi a bőr (az arc- és kézbőrnek) üdőségét, hamvasságát, rózsaszinben játszó fehérségét. Megszünteti a kézörösséget. Az eldurvult, kirepedezett és szélkifujta arcot vagy kezét, a legrövidebb idő alatt fehérré s puhává tesz! Poudre alá is igen ajánlható! Hatása gyors és biztos! Mint bőrápoló szer páratlan! Teljesen fémmentes és ártalmatlan! Egy üveg MOLLITERGIN ára 1 K. Készítő helye s főraktára **Mihalovits Jenő** gyógyszerháza a „Kigyó”-hoz Debrecenben, Főpiac 31. sz. alatt, a Városházzal szemben.

Villamos-világítási és erőátviteli berendezések, lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére, legelőnyösebben és a legnagyobb szakértelemmel

a Ganz-féle Villamossági R. T. debreceni építésvezetősége

(Piac-utca 72. sz.) által készítettnek.

Szakszerű felvilágosítással, tervezetekkel és költségvetéssel bárkinek **díjtalanul** szolgál. Villágítótestek, csillárok és szerelvények **dupa választéka.**

Telefon szám: 568, 1063

Intézeti fehérneműek

előírás szerint. — Matracok — paplanok — ágyhuzatok — Flanell takarók — esőernyők — gallérok — nyakkendők — zsebkendők — harisnyák

Dologán és Somossynánál

Debreczen,

☞ ☞ Kistemplombazár. ☞ ☞

Az

Ott Károly utóda

cég áruháza

Kossuth-utca 2. (városháza alatt)

☞ **feloszlik.** ☞

A raktáron levő jó mosó

kartonok

métere

23 és 25 krajcárért

lesznek elárusítva. 1

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVÍZ

Kitűnő hatásu vese- és hólyagbajoknál.

Szénsavdus, kellemes, savanykás ízű, vasmentesített.

☞ **RENDKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.** ☞
Orvosilag ajánlva.

Üdit, gyógyít.

Ivógyógmódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, huykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség: **Muschong buziasí gyógyfürdő igazgatósága Buziasfürdőn.**

Debreceni főraktár Grünberger és Glück cégnél.